

Titel: Kapitel X.

Citation: "Kapitel X.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r01-shoot-chptrd1e25036.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel X.

Om Rettens Domme, Kjendelser og andre Beslutninger.

En Opfordring til at samle nogle almindelige Bestemmelser om Retternes Afgjørelser ligger i Hensynet til de forskellige Trin, en Straffesag kan gjennebløbe, for undersøgelsesdommeren, for den dømmende Ret, og her atter udenfor eller under Hovedforhandlingen, samt for den Ret, der på Grund af Retsmidler får med Sagen at gjøre, foruden at der hyppig bliver spørgsmål om enkeltstående Retshandlinger. Foruden de enkelte fælles Bestemmelser, som herved foranlediges (se Udkastets

§§ 107 og 109), er der andre, der ere fælles for alle Tilfælde, hvor Beslutning skal tages af en kollegialt sammensat Ret, hvorom der også bliver spørgsmål på forskellige Trin af Sagen (i Landsretssager udenfor og under Hovedforhandlingen, fremdeles som Følge af Retsmidler), se herom §§ 105 og 106. Endelig er det Stedet her at give Regler om sådanne Retsbeslutninger, der ligge udenfor Sagens regelmæssige Gang, og som derfor ikke kunne finde Plads i rækken af Regler, der følge denne Sagens Gang; Retsafgjørelsen træder her i Stedet for tidligere kjendte administrative Resolutioner (se § 108).

Blandt Rettens Beslutninger udhæver Udkastet i Overensstemmelse med den gjældende Ret nogle ved de særegne Betegnelser: Domme og Kjendelser. Om begge disse Klasser af Beslutninger gjælder det, at de skulle begrundes (§ 107), medens andre Retsbeslutninger ikke behøve at begrundes, med mindre dette særlig er foreskrevet (se f. Ex. §§ 172, 368—70; Formen behøver her ikke at være den traditionelt for Kjendelser hjemlede). Med Hensyn til Anvendelsen af Betegnelsen Dom holder Udkastet sig i det Væsentlige til den gjældende Terminologi. Som Følge heraf bliver der kun Tale om Domme ved den dømmende Ret, og når Retsmidler anvendes, ikke ved Beslutninger af undersøgelsesdommeren. En Afgivelse fra den strenge Fastholden af den gjældende Terminologi kan man sinde deri, at Udkastet kalder den Beslutning, hvorved den dømmende Ret nægter Henvielse til Hovedforhandling, Kjendelse, se §§ 251, 259, jfr. § 270. Der er imidlertid Grund til også i Betegnelsen at sondre mellem de Beslutninger, der tages af den dømmende Ret, førend Sagen er kommen til Hovedforhandling, eller udenfor denne, om end Sagen ved dem sluttes, og de Beslutninger, der ender Sagen under Hovedforhandlingen. Der er i mange Retninger en gennemgribende Forskjel på dem, en Forskjel, som måske bliver klarest, når det bemærkes, at hine Beslutninger i fremmede Love i Reglen findes henlagte til en særegen Ret eller Retsafdeling (Rådskammer, Anklagekammer). Idet Udkastet henlægger hine Afgjørelser til den dømmende

Ret selv, forandrer den dog iøvrigt ikke deres Karakter som Led i et Mellems stadium af Straffesagen (Auklageverfahren, instruction intermédiaire), og hermed stemmer bedst den

valgte Betegnelse, ligesom når Underfølgelsesdommerens Beslutning at nægte en Forunderfølgelse betegnes som Kjendelse (se § 229). I hvilke Tilfælde Rettens Beslutning skal betegnes som Kjendelse og begrundes som sådan, kan i Straffeprocessen ikke angives ved en almindelig Regel. Foruden de Tilfælde, hvor en opstået Tvistighed afgjøres ved Kjendelse, stemmer det med den gjældende Ret, tildels grundlovmæssige Forskrifter, og Forholdets Natur at fordre en af Grunde ledsaget Kjendelse i mange andre Tilfælde, hvor det nemlig drejer sig om Beslutninger angående Anvendelse af visse, i Personers Retsgoder væsentlig indgribende Midler til Opnåelse af Straffesagers Formål (f. Ex. Fængsting, Ransagning), uden at nogen Tvistighed går forud. Formen skal her befordre den omhyggeligere Overvejelse og nøjagtig Redegjørelse for, at Forholdsreglen er begrundet. Under disse Omstændigheder kan Området for Kjendelsesformen ikke angives anderledes, end det er i § 107. Det, der opnåes ved Bestemmelsen i § 107 om Kjendelser, er altså dette, at den sparer den idelige Gjentaelse på alle vedkommende Steder af Tilføjelsen „ledsaget af Grunde“.

Hvad nu iøvrigt Dømmes og Kjendelsers Begrundelse angår, så kan der i Almindelighed ikke siges videre end, hvad Udtrykkene og Forholdets Natur tilsige. I visse Tilfælde må særegne Fordringer gjøres af Hensyn til Ordningen af Påanken, nemlig fordi denne ikke udstrækker sig til Bevisspørgsmålet. Men dette kommer ikke frem i alle Tilfælde, hverken når Dommen eller Kjendelsen er upåankelig, f. Ex. afsagt i en påanket Sag, eller i alle de Tilfælde, hvor Retsmidlet ikke har hin Begrænsning, hvilket er Tilfældet med undersøgelsesdommerens Kjendelser og den dømmende Rets Kjendelser, mod hvilke der kan finde Besværing Sted, jfr. §§ 414, 416 2det Stykke, 418 og 419. I sådanne Tilfælde skal Begrundelsen ikke væsentlig indrettes efter Hensyn til Retsmidlerne mod Beslutningen; § 107 måtte derfor atter her henvise til, at der i

visse Tilfælde stilles særegne Fordringer til Begrundelsen, navnlig til Fremstillingen af den antagne faktiske Sammenhæng. Der bliver iøvrigt atter her Forskjel mellem Domme i Nævningesager og andre Domme, se §§ 355, 358 og 359.

For Beslutninger, der skulle tages af flere Dommere i Forening, indeholde §§ 105 og 106 Regler. Den første angår de formelle Regler med Hensyn til Vedtagelsen; disse behøve ingen nærmere Begrundelse, idet det kun skal bemærkes, at det her ligeså lidt som i det civile Udkast er fundet rigtigt at bestemme, at Dommernes Rådslagninger og Afstemninger skulle være offentlige. I § 106 udtales først den Regel, at der må være Stemme flerhed for enhver Afgjørelses Resultat, hvorimod der ikke tillige udkræves Stemme flerhed for Grundene. Med Hensyn til denne Regel henvises til de Betragtninger, som findes i Motiverne til det civile Udkast. En Undtagelse fra Reglen findes i Udkastets § 350; Forklaringen heraf vil blive givet i det følgende. Ligesom i borgerlige Retstrætter kan der i Straffesager forekomme fukcessive Afstemninger over enkelte Momenter i Sagen, idet en Sammenregning af forskellige Vota ikke kan finde Sted (således Vota med Hensyn til Formalitet, Påtaleret og Skyldspørgsmålet). særlig må det mærkes, at Udkastet i Landsretssager, der påkjendes uden Nævninger, fordrer Adskillelse mellem dette Spørgsmål, om den Sigtede er skyldig, og Spørgsmålet om Straffens Størrelse (se § 357). I sådanne Tilfælde må da den samme Regel gjælde som i civile Sager, at de Dommere, som ere blevne i Mindretal ved de foregående Afstemninger, ere pligtige at deltage i de senere Afstemninger. Det ligger selvfølgelig heri, at det er de pågjældende Dommers Pligt at betragte det ved de foregående Afstemninger fastslåede Resultat som bindende for sig, også i de Tilfælde, hvor det i og for sig er muligt at lade den overvundne Opfattelse få en vis Indflydelse på den senere Afstemning, således f. Ex. når den, der har stemt for Frifindelse, nu skal stemme over Straffen, og denne, som i Reglen, er relativt bestemt. At Skyldspørgsmålet og Strafspørgsmålet bør

sondres på denne Måde fra hinanden, og de frifindende Vota ikke sammenregnes med dem, der stemme for den laveste Straf, er navnlig blevet klart ved Nævningeinstitutionen. Skyldspørgsmålet afgjøres i Nævningesager af nævningerne, Strafspørgsmålet af de retskyndige Dommere, uden at et frifindende Mindretal af Nævningerne kommer den for skyldig Erklærede til Gode ved Straffens Fastsættelse. En herfra grundforskjellig Regel kan ikke uden Vilkaarlighed opstilles ved andre Straffesager, Og lige så lidt som man nogetsteds har havt mindste Betænkelighed ved at pålægge de retskyndige Dommere i Nævningesager ved Valget af Straffen at tage Nævningernes Afgjørelse til Udgangspunkt uden Hensyn til mulige Tvivl om dens Rigtighed (se § 355) — forudsat at denne Tvivl ikke fører til Anvendelse af Beføjelsen efter § 350 —, lige så lidt kan der i Pligten til subsidær Votering med hin Forpligtelse til at tage den fastslåede Afgjørelse om Skyldspørgsmålet til Udgangspunkt erkjendes at ligge en uberettiget Samvittighedstvang. Forpligtelsen går ud på at votere på samme Måde, som om Skyldspørgsmålet var afgjort ved Nævninger. Den samme Nødvendighed for at dømme til Straf på et af Andre afgjort Skyldspørgsmål kan også komme frem i Påanketilfælde. Med Rette er det også bemærket, at en modsat Regel indirekte fører tilbage til Mistankestrafte, se Bar: Recht und Beweis im Geschworenengericht Note 185 (S. 247 ss) — Derimod må det i Straffesager fastholdes, at Spørgsmålet, om den Sigtede er skyldig i den Forbrydelse, for hvilken han sigtes, ikke på den angivne Måde kan deles i flere Spørgsmål og gjøres til Gjenstand for subsidær Votering, jfr. også her Reglen i Nævningesager § 332 og Forudsætningen i § 357. Når denne Sætning, der nu må siges at stå fast i Videnskaben, og som også i Reglen udtrykkelig udtales i Lovene (nemlig i Reglerne om Affattelsen af Spørgsmålene til Nævningerne), afviger fra, hvad der jævnlig vil sinde Sted i Civilprocessen, hvor en Udstykning af Gjenstanden i enkelte Angrebs- og Forsvarsmomenter hyppig er nødvendig, forklares dette ved Forskjellen mellem de civilretlige og de strafferet-

lige Spørgsmål. Spørgsmålet. om en Person er skyldig til Straf, er eet og udeleligt, fordi det Straffkyld begrundende Faktum, den forbryderiske i Handling fremtrådte Billie er een og udelelig. En Deling af dette Spørgsmål vilde kunne have til Følge, at Flertallet, ja endog samtlige Dommere holde den Sigtede for ikke-skyldig, medens ved en sukcessiv Afstemning alle de enkelte Momenter kunne få Flertallet for sig, og således en Domfældelse begrundes. Det Anføne gjælder i og for sig også om strafforhøjende og strafnedsættende Omstændigheder ved Forbrydelsen; det drejer sig her om et Plus eller Minus af Straffkyld ved Gjerningen (Villiesakten). Når det nu ikke desto mindre må erkjendes for hensigtsmæssigt til Afstemningens Lettelse at udsondre disse Spørgsmål til særlig Afstemning, efterat det Spørgsmål er besværet, om Forbrydelsen, foreløbig uden Hensyn til disse Omstændigheder, er begået, så kan denne Deling ikke have samme Betydning som ellers den subsidiære Votering. Denne ikke i og for sig nødvendige, men i Henfigtsmæssighedshensyn grundede Deling må ikke fore til et andet Resultat end det, som vilde være indtrådt, hvis den ikke havde fundet Sted, men der i Stedet herfor stilledes til Afstemning principale og subsidiære Spørgsmål, som angik dels Forbrydelsen med dels uden den pågjældende Omstændighed. Derfor kunne de Dommere, som have stemt for Frifindelse, her ikke tilpligtes at stemme subfidært, men deres Stemmer blive ved Besvarelsen ligefrem at regne til den Sigtedes Gunst, se § 357, jfr. med Hensyn til Nævningesager §§ 334, 335 og 343 3die Stykke. Til disse Tilfælde sigter Slutningen af s 106 1ste Stykke, jfr. Bar, 1. c. S. 179 ss. — Heller ikke Strafspørgsmålet bør udstykkes; her er altid en Sammenregning af Vota mulig efter den Regel, som § 106 2det Stykke indeholder.

Udkastet har i en Række af Tilfælde tilstedt Afvigelse fra de almindelige Regler, men således, at Afvigelsen bringes af en forudgående Beslutning af en Ret, for hvilken den Sag eller det Anliggende, med Hensyn til hvilket Spørgsmålet opstår, ikke er anhängig, jfr. således §§ 67, 69, 73, 379, 397,

406, 415, 437, 438, 439. Efter deres

Karakter behøvede disse Afgjørelser ikke at Være Domstolssag; de kunde være og ere i den nugældende Ret for en stor Del henlagte til Administrationen. Henlæggelsen af Afgjørelsen til Domstolene er imidlertid naturlig for at bevare Retsplejen uafhængig af Administrationen. Det vilde dog være uheldigt, når dette måtte nødvendiggjøre en Indklædning i besværlige processuelle Former; men det er ikke nødvendigt. Udkastets Bestemmelser om Behandlingen af Besværing imod Kjendelser og Beslutninger have, se § 414, kunnet afgive et brugbart Forbillede for den Fremgangsmåde, som § 108 foreskriver. Afgjørelse ved den kollegialt sammensatte Ret kan her overlades til Formanden i Forbindelse med to Medlemmer, efter Omstændighederne endog til Formanden alene, og Retsmidler finde ikke Anvendelse.

Udkastets §109 holder den Berigtigelsesret, hvorom der her er Tale, indenfor de samme Grænser som det civile Udkast § 283; men Rettelsen bør i Straffesager også kunne ske i Embeds medfør, og der kan ikke her opstilles nogen Tidsgrænse, jfr. den sachsiske Lov art. 14.